

Μια ερευνητική πρόταση για τη γλωσσική καλλιέργεια των νηπίων με τη χρήση μορφοσυντακτικών γλωσσικών φαινομένων της λαϊκής παράδοσης.

Αναστασοπούλου Ελένη, *Νηπιαγωγός*

Περίληψη: Η γλωσσική καλλιέργεια του παιδιού έχει γίνει αντικείμενο εκτεταμένης επιστημονικής έρευνας και αποδίδεται μεγάλη σημασία στη διδακτική μεθοδολογία και στις δραστηριότητες που προάγουν τη γλωσσική ανάπτυξη κατά τη φοίτηση του παιδιού στην προσχολική βαθμίδα εκ/σης. Το ενδιαφέρον των μελετητών επικεντρώνεται στην προσπάθεια, όχι μόνο να διευρύνεται ο λεξιλογικός πλούτος του παιδιού, αλλά και να συνδυάζεται παράλληλα η ενεργητική γνώση του γλωσσικού συστήματος καθώς οι γλωσσικές προϋποθέσεις του παιδιού είναι τέτοιες που καθιστούν το νηπ/γείο κατάλληλη βαθμίδα για αυτή τη διαδικασία. Με δεδομένο, αφενός, το γεγονός της επαφής των παιδιών με τα κείμενα της λαϊκής λογοτεχνίας και τον λαϊκό λόγο γενικότερα, στο νηπ/γείο, και τον πολυδύναμο μορφωτικό ρόλο της λαϊκής παράδοσης, αφετέρου, τίθεται το ερώτημα: η λαϊκή παράδοση και ειδικότερα, η συχνή παρουσία διαφόρων μορφοσυντακτικών γλωσσικών φαινομένων (παραθετικά, ομοιοκαταληξίες, σύνθετες λέξεις υποκοριστικά κ.α) στη λαϊκή λογοτεχνία αξιοποιείται και βοηθά τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών της προσχολικής ηλικίας; Η παρούσα πρόταση καταδεικνύει ότι η αξιοποίηση των γλωσσικών φαινομένων της λαϊκής λογοτεχνίας, με συστηματικό τρόπο, πράγματι, βοηθά στη γλωσσική ανάπτυξη και καλλιέργεια του νηπίου.

1. Εισαγωγή

Η γλωσσική καλλιέργεια του παιδιού έχει γίνει αντικείμενο εκτεταμένης επιστημονικής έρευνας και αποδίδεται μεγάλη σημασία στη διδακτική μεθοδολογία και στις δραστηριότητες που προάγουν τη γλωσσική ανάπτυξη κατά τη φοίτηση του παιδιού στην προσχολική βαθμίδα εκ/σης.

Το ενδιαφέρον των μελετητών επικεντρώνεται στην προσπάθεια, όχι μόνο να διευρύνεται ο λεξιλογικός πλούτος του παιδιού, αλλά και να συνδυάζεται παράλληλα η ενεργητική γνώση του γλωσσικού συστήματος καθώς οι γλωσσικές προϋποθέσεις του παιδιού είναι τέτοιες που καθιστούν το νηπ/γείο κατάλληλη βαθμίδα για αυτή τη διαδικασία

Με δεδομένο, αφενός, το γεγονός της επαφής των παιδιών με τα κείμενα της λαϊκής λογοτεχνίας και τον λαϊκό λόγο γενικότερα, στο νηπ/γείο, και τον πολυδύναμο μορφωτικό ρόλο της λαϊκής παράδοσης, αφετέρου, τίθεται το ερώτημα: η λαϊκή παράδοση και ειδικότερα, η συχνή παρουσία διαφόρων μορφοσυντακτικών γλωσσικών φαινομένων (παραθετικά, ομοιοκαταληξίες, σύνθετες λέξεις υποκοριστικά κ.α) στη λαϊκή λογοτεχνία αξιοποιείται και βοηθά τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών της προσχολικής ηλικίας;

Η παρούσα εκ/κή έρευνα σκοπό έχει να καταδείξει ότι η αξιοποίηση των γλωσσικών φαινομένων της λαϊκής λογοτεχνίας, με συστηματικό τρόπο, πράγματι, βοηθά στη γλωσσική ανάπτυξη και καλλιέργεια του νηπίου.

1.1 Θεωρητικό πλαίσιο

Τα νήπια, όταν πηγαίνουν στο νηπ/γείο έχουν κάποιες «γνώσεις», οι οποίες αποτελούν τις προϋποθέσεις πάνω στις οποίες οικοδομούνται οι νέες γνώσεις που

πρόκειται να δεχθούν. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι ψυχολογικές, κοινωνικές και γλωσσικές γι αυτό και στο ερώτημα πώς το μικρό παιδί κατακτά τη γλώσσα προσπάθησαν να απαντήσουν μελετητές διαφόρων επιστημονικών κλάδων ,όπως ψυχολόγοι, παιδαγωγοί, κοινωνιολόγοι, γλωσσολόγοι.

Η γλωσσική αγωγή στο νηπ/γείο επηρεάστηκε από τις ψυχολογικές και γλωσσολογικές απόψεις για την απόκτηση της «γλωσσικής γνώσης» από τα παιδιά. Όσο κυριαρχούσε η μιχελβιοριστική ψυχολογική θεωρία σκοπός της γλωσσικής αγωγής ήταν η εκμάθηση λέξεων και προτάσεων. Ανάλογη ήταν και η μεθοδολογία που ακολουθούσαν οι νηπ/γοί. Οι θεωρίες των Piaget και Chomsky, αλλά και άλλων θεωριών έχουν αλλάξει, σήμερα, την αντίληψη για τη γλωσσική αγωγή στο νηπ/γείο καθώς και τη μεθοδολογική προσέγγισή της.

Οι σκοποί που θέτει σήμερα το νηπ/γείο ως προς τη γλωσσική αγωγή είναι:

- (1) νοητική και γλωσσική ανάπτυξη των νηπίων με κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου και
- (2) εισαγωγή στη σημασία και κατανόηση της λειτουργίας του γραπτού λόγου.

Οι σκοποί αυτοί επιχειρείται να υλοποιηθούν με οργανωμένες και συστηματικές δραστηριότητες, οι οποίες περιλαμβάνουν παραμύθια, διάλογους, ποιήματα, παροιμίες κτλ.

Πρωταρχικής σημασίας για τη γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού στο νηπ/γείο είναι το παιδαγωγικό και επικοινωνιακό περιβάλλον που διαμορφώνεται στο νηπ/γείο καθώς και η αξιοποίηση νέων διδακτικών σχεδιασμών και προτάσεων.

Τόσο η λαϊκή παράδοση όσο και τα κείμενα της λαϊκής φιλολογίας, έχουν την ικανότητα της δημιουργίας επικοινωνιακού κλίματος.

Η γλώσσα που χρησιμοποιείται χαρακτηρίζεται από λιτότητα, αμεσότητα, εκφραστικότητα και φαντασία, στοιχεία που ταιριάζουν στην παιδική ψυχοσύνθεση. Η μεγάλη ποικιλία των ειδών της λαϊκής παράδοσης και λογοτεχνίας επιτρέπει στη λαϊκή γλώσσα να παρουσιάζει μεγάλη ποικιλομορφία και έτσι να υπηρετεί με πολλούς τρόπους τις γλωσσικές και άλλες ανάγκες του παιδιού της προσχολικής ηλικίας.

Μια αναδρομή στα αναλυτικά προγράμματα και ιδρυτικά διατάγματα που αφορούν στην προσχολική αγωγή(Π.Δ 1896,1962-1&3,1980-2&8, 1989,1999) έδειξε ότι η αναφορά στα κείμενα της λαϊκής παράδοσης δεν είναι συστηματική και δεν υπάρχει ιδιαίτερος προβληματισμός για το ρόλο που μπορεί να παίξει στη γλωσσική καλλιέργεια του νηπίου.

Επίσης τα ερευνητικά ευρήματα της παρούσας μελέτης έδειξαν ότι η διδασκαλία των διαφόρων μορφοσυντακτικών φαινομένων, αν και αποτελούν τμήμα των ασκήσεων προανάγνωσης ,ωστόσο, πραγματοποιούνται χωρίς μέθοδο και συστηματικότητα.

1.2 Σχετική βιβλιογραφική επισκόπηση

Το ερώτημα που τέθηκε πιο πάνω, δηλ. της γλωσσικής ανάπτυξης του παιδιού αξιοποιώντας συστηματικά τα γλωσσικά φαινόμενα της λαϊκής παράδοσης, ενέχει μια προβληματική μέσω της οποίας θα επιχειρηθεί να δοθεί μια εξήγηση του

τρόπου που συνδέεται η γλωσσική ανάπτυξη με τη συστηματική και οργανωμένη διδασκαλία γλωσσικών φαινομένων που συναντώνται στη λαϊκή λογοτεχνία.

Η παραπάνω προβληματική επίσης καθορίζει τα όρια της βιβλιογραφικής επισκόπησης ως εξής:

- (1) Για τη γλωσσική ανάπτυξη γίνεται μια επιλεκτική επισκόπηση κυρίως από την ελληνική βιβλιογραφία από το χώρο της ψυχοπαιδαγωγικής, της εξελικτικής ψυχολογίας και της γλωσσολογίας, επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον στη μεθόδευση και οργάνωση δραστηριοτήτων γλωσσικής καλλιέργειας λαμβάνοντας υπ' όψη τους μηχανισμούς ανάπτυξης της γλώσσας.
- (2) Για τη λαϊκή παράδοση γίνεται διερεύνηση εκείνων κυρίως των εργασιών που διερευνούν την παρουσία μορφοσυντακτικών γλωσσικών φαινομένων καθώς και την γλωσσική αξία του λαϊκού λόγου και σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με το παιδί.

Η παραδοχή αφ' ενός, ότι, η αναγνώριση και παραγωγή νέων λέξεων χρησιμοποιώντας προηγούμενες στρατηγικές αποτελεί τμήμα της γλωσσικής ανάπτυξης και αφ' ετέρου, η ύπαρξη πολλών ειδών γλωσσικών φαινομένων που για το καθένα απαιτείται διαφορετικό είδος δραστηριοτήτων διαμορφώνουν την ερευνητική υπόθεση ως εξής:

Η συστηματικές και οργανωμένες διδακτικές δραστηριότητες, με τις σύνθετες λέξεις που συναντούμε στα κείμενα της λαϊκής παράδοσης και λογοτεχνίας, βελτιώνουν την ικανότητα των νηπίων ν' αναγνωρίζουν και να παράγουν νέες σύνθετες λέξεις.

Στην προτεινόμενη προσέγγιση της υπόθεσης συνδέεται η ικανότητα αναγνώρισης και παραγωγής νέων λέξεων με τις συστηματικές και οργανωμένες διδακτικές δραστηριότητες. Με βάση λοιπόν αυτή την προσέγγιση οι έννοιες που απαιτούνται ν' αναλυθούν είναι:

Η έννοια της συστηματικής και οργανωμένης διδακτικής δραστηριότητας (αφορά κανόνες ανάλυσης και σύνθεσης και τοποθετείται σε μια γενικότερη γλωσσολογική διάσταση), η ικανότητα αναγνώρισης (αφορά κυρίως τη σημασιολογική ερμηνεία και έχει μια πραγματολογική διάσταση) και η ικανότητα παραγωγής σύνθετων λέξεων (αφορά τη χρησιμοποίηση τεχνικών δηλ. μια στρατηγική διάσταση).

Η έννοια της συστηματικής και οργανωμένης διδακτικής δραστηριότητας σημασιολογικά προσδιορίζει τι θα πρέπει να μάθουν τα παιδιά, τις διαδικασίες με τις οποίες θα επιτευχθούν οι προκαθορισμένοι στόχοι, το πλαίσιο (χρονικό, τοπικό) μέσα στο οποίο πραγματοποιείται η διδασκαλία και την αναπτυξιακή και αποτελεσματική καταλληλότητά του.

Ο λειτουργικός ορισμός συμπεραίνεται από τον σημασιολογικό και καθορίζει και τις διαστάσεις της έννοιας

Μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι για να είναι μια διδακτική δραστηριότητα συστηματική και οργανωμένη πρέπει:

- να γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα,
- να έχει συγκεκριμένο και προσχεδιασμένο τρόπο εκτέλεσης,
- να έχει χρονική διάρκεια(κατά προσέγγιση)

Η οργανωμένη και συστηματική δραστηριότητα σχεδιάζεται από τον εκ/κό και έχει σαν αποδέκτη το νήπιο.

Για την πρώτη διάσταση χρησιμοποιείται αριθμητικός δείκτης, για τη δεύτερη ποιοτικός και για την τρίτη χρονικός

Η έννοια της ικανότητας αναγνώρισης σύνθετων λέξεων είναι μια κατακτημένη δεξιότητα του παιδιού που μπορεί ν' αναλυθεί στις παρακάτω διαστάσεις:

- στην κατανόηση της σημασίας της λέξης
- στα λάθη που κάνει και διορθώνει ή όχι
- αριθμός (πλήθος) λέξεων που αναγνωρίζει
- στην ταχύτητα με την οποία αναγνωρίζει λέξεις

Οι παραπάνω διαστάσεις μετρώνται η πρώτη με ποιοτικούς δείκτες, η δεύτερη και τρίτη με αριθμητικούς και η τρίτη με χρονικούς.

Η έννοια της ικανότητας παραγωγής επίσης αφορά κατακτημένη δεξιότητα και έχει τις εξής διαστάσεις:

- ταχύτητα παραγωγής (χρονικός δείκτης)
- λάθη(αριθμητικός δείκτης)
- πλήθος λέξεων (αριθμητικός δείκτης)
- τρόπος παραγωγής που αφορά εφαρμογή στρατηγικής και μετράται ποιοτικά.

2. Μεθοδολογία

2.1 Εμπειρικά δεδομένα

Τα στοιχεία της υπόθεσης ορίζουν ένα μοντέλο ανάλυσης που στηρίζεται

- στην καταγραφή της ικανότητας αναγνώρισης και παραγωγής σύνθετων λέξεων
- στην καταγραφή των σχολικών-διδακτικών συνθηκών
- στη σύνδεση της ικανότητας αναγνώρισης και παραγωγής με τις σχολικές-διδακτικές συνθήκες.

Με βάση την υπόθεση, η μορφή της παρούσας έρευνας είναι πειραματική διότι γίνεται μια μορφή παρέμβασης εκ μέρους του ερευνητή (οργάνωση διδακτικών δραστηριοτήτων) η οποία προκαλεί ένα φαινόμενο (βελτίωση ικανότητας αναγνώρισης και παραγωγής νέων σύνθετων λέξεων) και στη συνέχεια μελετώνται τα αποτελέσματα αυτής της παρέμβασης.

Το παραπάνω μοντέλο, οι έννοιες και οι δείκτες που είδαμε προσδιορίζουν τα στοιχεία που θα συλλεχθούν δηλαδή τις μεταβλητές της έρευνας που είναι:

- πόσες φορές την εβδομάδα γίνονται οργ. διδ. δρ
- ατομικά ή ομαδικά
- χρόνος ενασχόλησης
- βαθμός κατανόησης λέξεων
- πόσα λάθη ανά παιδί
- πόσες λέξεις αναγνωρίζει και παράγει κάθε παιδί
- πόσο χρόνο κάνει κάθε παιδί
- στρατηγικές που ακολουθεί

2.2 Πληθυσμός

Σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει (Clark-1993), τα παιδιά αρχίζουν πολύ νωρίς (2-3χρ) ν' αναλύουν λέξεις που ήδη γνωρίζουν, στα συστατικά τους.

Η παρούσα έρευνα εξετάζει παιδιά νηπ/γείου, διότι σ' αυτή την ηλικία και εκ/κή βαθμίδα, γίνονται οι πρώτες προσπάθειες συστηματικής διδασκαλίας της γλώσσας και ως εκ τούτου φαίνονται καλύτερα οι διαφορές στις επιδόσεις.

Το ενδιαφέρον της έρευνας εστιάζεται στη σύνδεση της βελτίωσης της ικανότητας αναγνώρισης και παραγωγής νέων σύνθετων λέξεων με τη συστηματική και οργανωμένη διδασκαλία φαινομένων σύνθεσης και όχι με άλλους παράγοντες (π.χ είδος σχολείου, κοινωνικοοικονομικό επίπεδο οικογένειας κλπ). Για το λόγο αυτό επιλέγονται νήπια που προέρχονται από ομοιογενή πληθυσμό, με εμπειρικό τρόπο.

Η επιλογή και εφαρμογή της έρευνας γίνεται σε μια ημιαστική περιοχή της Λάρισας όπου τα παιδιά ανήκουν σε οικογένειες με ομοιογενώς κατανομημένα χαρακτηριστικά στα οποία και παρεμβαίνει προκαλώντας το προς μελέτη φαινόμενο.

Η έρευνα εξετάζει ένα αντιπροσωπευτικό μέρος (δείγμα) του πληθυσμού, που επιλέγεται εμπειρικά.

2.3 Μέσα συλλογής

Το είδος των δεδομένων της παρούσας έρευνας καθορίζει και τα μέσα συλλογής τους.

Ο χρόνος ενασχόλησης και η ταχύτητα αναγνώρισης και παραγωγής νέων σύνθετων λέξεων που είναι φυσικά μεγέθη μετρώνται με μηχανή μέτρησης (χρονόμετρο).

Η μέτρηση των ικανοτήτων γίνεται μέσα από κάποιες δοκιμασίες (ασκήσεις) που ανταποκρίνονται στο επίπεδο και την ηλικία των νηπίων και είναι ασκήσεις καλλιέργειας του προφορικού λόγου.

Αυτές οι ασκήσεις θα έχουν τη μορφή δραστηριοτήτων:

- Με κάρτες όπου θα απεικονίζονται τα συνθετικά των λέξεων(με τη μορφή εικόνας π.χ μια κάρτα απεικονίζει αυγό, μια άλλη λεμόνι, μια αγγούρι και άλλη ντομάτα κλπ) και το παιδί θα καλείται να βρει ποιες κάρτες παράγουν νέες λέξεις.
- Με κάρτες όπου θα απεικονίζονται σύνθετες λέξεις π.χ τυφλόμυγα, σπανακόπιτα, χρυσοκεντημένο, αλευρομούρης κλπ τις οποίες το παιδί θα προσπαθεί να ονομάσει
- Με πίνακες διπλής εισόδου όπου στον πίνακα υπάρχουν τα δυο συνθετικά των λέξεων και το παιδί καλείται να τοποθετήσει την κινητή κάρτα που απεικονίζει την σύνθετη λέξη.
- Με ανάγνωση λαϊκών και άλλων λογοτεχνημάτων όπου υπάρχει αφθονία σύνθετων λέξεων και το παιδί πρέπει ν' αναγνωρίσει όσο το δυνατόν περισσότερες.

Για να γίνει η τελική συλλογή των στοιχείων είναι απαραίτητο, όπως άλλωστε προκύπτει και από τη διατύπωση της υπόθεσης, να προηγηθεί η συστηματική και οργανωμένη διδασκαλία του φαινομένου της σύνθεσης με διάφορες δραστηριότητες, όπως οι παραπάνω ή και άλλες (π.χ λεξομαγειρέματα, το βαλς των λέξεων κ.α) με

ποικιλία και πληθώρα εικονολέξεων οι οποίες αντλούνται από τα λαϊκά λογοτεχνήματα.

Η διαφορά στις δοκιμασίες του σταδίου της συστηματικής διδασκαλίας από εκείνο της τελικής αξιολόγησης, βρίσκεται στο ότι για το μεν πρώτο χρησιμοποιούνται λέξεις που τα παιδιά έχουν ακούσει, από τα κείμενα που επιλέγονται, στο δε τελικό στάδιο οι λέξεις είναι κατά κανόνα «άγνωστες», ή δεν έχουν διδαχθεί πρόσφατα, ή λέξεις από τον καθημερινό λόγο π.χ ασπρόμαυρο, ψωμοτύρι, ανεβοκατεβαίνω, γλυκόπικρο κ.α

Αρχικά πραγματοποιούνται δραστηριότητες διαπίστωσης των γνώσεων, που διαθέτουν όλα τα παιδιά, σχετικά με τη σύνθεση. Σ' αυτό το στάδιο εκτός του ότι καταγράφεται το επίπεδο των ικανοτήτων αναγνώρισης και σύνθεσης των παιδιών, δίνεται και η δυνατότητα σχεδιασμού, συστηματοποίησης και οργάνωσης της διδασκαλίας στην πειραματική ομάδα.

Στη συνέχεια πραγματοποιείται η διδακτική παρέμβαση που στόχο έχει να βοηθήσει τα νήπια, χρησιμοποιώντας διάφορες στρατηγικές (π.χ στηλέξη ψαρόβαρκα και τα δυο συνθετικά βρίσκονται στη θάλασσα ή ψάρι+βάρκα=ψαρόβαρκα όταν το ι-γίνει -ο-) ν'αντιληφθούν και να συνειδητοποιήσουν τα σημασιολογικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά των σύνθετων λέξεων.

Τέλος γίνεται ο έλεγχος της επίτευξης των στόχων της διδασκαλίας αλλά και της υπόθεσης της έρευνας, με την τελική εφαρμογή ασκήσεων τόσο στην πειραματική ομάδα όσο και στην ομάδα ελέγχου και τη σύγκριση των δεδομένων που προκύπτουν στις δυο ομάδες.

2.4 Οργάνωση και παρουσίαση δεδομένων

Τα στοιχεία που συλλέγονται καταγράφουν:

- τις δοκιμασίες: το χρόνο αναγνώρισης και παραγωγής λέξεων, το βαθμό κατανόησης (αριθμός σωστών λέξεων), τον αριθμό των λαθών, τη χρησιμοποίηση τεχνικών, τον αριθμό των παραγόμενων λέξεων,
- τις διδασκαλίες, συστηματική και μη: τον αριθμό(πόσες φορές) εφαρμογών της διδασκαλίας ανά εβδομάδα, τη χρονική διάρκεια της διδασκαλίας.

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται σε πίνακες όπως οι παρακάτω:

Ικανότητα αναγνώρισης σύνθετων λέξεων		
	Πειραματική ομαδ.	Ομάδα ελέγχου
Χρόνος		
Αριθμ. Λέξεων(κατανόηση)		
Αριθμ. λαθών		

Πίνακας 1.

Ικανότητα παραγωγής σύνθετων λέξεων		
	Πειραματική ομαδ.	Ομάδα ελέγχου
Χρόνος		
Αριθμ. λέξεων		
Αριθμ. λαθών		
Τεχνικές		

Πίνακας 2.

Συστηματική διδασκαλία	
	Πειραματική ομάδα
Αριθμ. μαθημάτων	
Χρόνος μαθημάτων	

Πίνακας 3.

Δραστηριότητες προφορικού λόγου χωρίς συστηματική αναφορά στις σύνθετες λέξεις.	
	Ομάδα ελέγχου
Αριθμ. Μαθημάτων	
Χρόνος μαθημάτων	

Πίνακας 4.

3. Συμπεράσματα

Οι πίνακες 1 και 2 συμπληρώνονται τόσο κατά την αρχική φάση της διερεύνησης των ικανοτήτων όλων των παιδιών όσο και κατά την τελική φάση.

Θα πρέπει για τη μεν πειραματική ομάδα, να καταγράφουν διαφορά ανάμεσα στην αρχική και την τελική εφαρμογή, για τη δε ομάδα ελέγχου, τα ευρήματα θα πρέπει να είναι παρόμοια και στις δυο εφαρμογές.

Έτσι συμπεραίνεται ότι πράγματι η συστηματική διδασκαλία των σύνθετων λέξεων βελτιώνει τις ικανότητες των παιδιών να αναγνωρίζουν και να παράγουν νέες σύνθετες λέξεις.

Οι πίνακες 3 και 4 θα πρέπει, σε σύγκριση και συνδυασμό με τις 1 και 2, να καταδείξουν ότι οι τυχαίες και ανοργάνωτες δραστηριότητες προφορικού λόγου που

προβλέπονται άλλωστε από το αναλυτικό πρόγραμμα, δεν βελτιώνουν τις συγκεκριμένες ικανότητες οι οποίες αντίθετα, ευνοούνται και αναπτύσσονται με τη συστηματική και οργανωμένη διδασκαλία, στην προκειμένη περίπτωση των σύνθετων λέξεων που μας προσφέρει η λαϊκή λογοτεχνία.

Επιπλέον καταδεικνύεται η ικανότητα να χρησιμοποιούν στρατηγικές ανάλυσης, σύνθεσης παραγωγής και σημασιολογικής αποκωδικοποίησης.

Τα αναμενόμενα ευρήματα πρέπει να επιβεβαιώνουν την αρχική ερευνητική υπόθεση και πιθανά να προσφέρουν δυνατότητες εφαρμογής του συγκεκριμένου μοντέλου και επιπλέον να προκύπτουν νέες γνώσεις τόσο για τον τρόπο διδασκαλίας όσο και για τον τρόπο ανταπόκρισης των παιδιών.

Βιβλιογραφικές παραπομπές:

- Αναγνωστόπουλος Β., (1994): « Γλωσσικό υλικό για το νηπιαγωγείο» εκδ. Καστανιώτη. Αθήνα
Γκενάκου Ζ., (2002) : «Η ελληνική γλώσσα το παιδί και ο λαϊκός πολιτισμός» εκδ. Πατάκη, Αθήνα
Ζαφειρόπουλος Κ.(2005) : «Πως γίνεται μια επιστημονική εργασία» εκδ. Κριτική
Κουλεντιανου Μ(1994): «Νανουρίσματα» εκδ. Θυμάρι, Αθήνα
Τζεκάκη Μ(2007) : «Μεθοδολογία της εκ/κής έρευνας», Θεσσαλονίκη
Χατζησαββίδης Σ(2002): «Η γλωσσική Αγωγή στο Νηπιαγωγείο» εκδ.Βάνιας, Θεσ/κη

4. Παράρτημα

Παρουσιάζονται κάποιες ενδεικτικές δοκιμασίες για τις οποίες κάθε εκ/κός-ερευνητής έχει την ευχέρεια να κατασκευάσει υλικό-κάρτες, συνδέοντάς το με του λαϊκό λογοτεχνικό κείμενο που επιλέγει ή οποιαδήποτε σύνθετη λέξη επιθυμεί οπτικοποιώντας τις λέξεις π.χ στο στίχο ψαρόβαρκα ετοιμάζουμε δύο κάρτες, στη μια απεικονίζουμε ένα ψάρι και στην άλλη μία βάρκα . Να σημειωθεί ότι επειδή ο λαϊκός λόγος έχει ιδιωτισμούς πρέπει να προηγείται εξήγηση όπου χρειάζεται.

Επιλέγονται κάποια αντιπροσωπευτικά λαϊκά λογοτεχνήματα με το αντίστοιχο υλικό:

Δημοτικό τραγούδι

Θα πάρω μια ψαρόβαρκα
κλπ

Γλωσσοδέτες

1.Πίτα σπανακόπιτα
Σπανακολαδόπιτα

2.Της καρακάξας η φωλιά
τσάκνα καρακαξότσακνα

3. Μια κρανιά κρανόβεργα
κρανολαμπαδόβεργα
κρανίζει δεν κρανίζει
κρανολαμπαδοβεργίζει.

Κανακέματα

1.Αγγελοστολισμένε μου
και λαμπαδοχτέ μου
μοναχογιέ της μάνας σου
και σύντροφε δικέ μου

2...να καλικέψεις τα' άλογο
που περπατεί και τρέμει
με τα σελοχαλίναρα
τα χρυσοκενημένα

Νανούρισμα

Ο ύπνος θρέφει τα μωρά
κι η γεια τα μεγαλώνει
και η κυρά η Παναγιά
τα γλυκοξημερώνει

Ταχτάρισμα

Το παιδί μας κι αν αργεί
μαυρομάτες καρτερεί

Παιγίδι

βάλε, βάλε τα ματογυάλια
όσο κι αν ψάξεις δε θα το
βρεις
δε θα το βρεις, δε θα το
βρεις
το δαχτυλίδι όπου ζητείς